

YAŞAYAN BİR KUR'AN HADİMİ HAFIZ ABDULLAH NAZIRLI

Prof. Dr. Mehmet SOYSALDI*

1. HAYATI

Hafız Abdullah Nazırlı, 1920/1340 yılında Elazığ İli'ne bağlı "Hoş" köyünde dünyaya gelmiştir. Babası, "Hani"li İmamzadeler'den Sufi Abdul-Fettah oğlu Hacı Ali Efendi; Annesi Hoş'lu Çuvalcızadeler'den İbrahim Efendi'nin kızı Hatice Hanım'dır.

Hafız Abdullah Nazırlı, küçük yaşta geçirdiği bir hastalıktan dolayı sağ gözünü kaybetmiştir. Dört veya beş yaşlarında iken babasının memleketi Hani'ye taşınmış ve çocukluğunu ve gençliğini burada geçirmiştir. Eğitim için Kayseri'ye gitmiş ve bu esnada askerliğe alınmıştır. Askerlik yılları 2.Dünya Savaşına rastlamaktadır. Askerliğinin 11 ayını Bulgaristan sınırında Trakya Demir Köyünde savaş eğitimiyle geçirmiş, 13 ayını ise Çorlu Askeri Hastanesinde geçirmiştir. Asker dönüşü Kayseri'de eğitimini tamamlayarak 1945 yılında icazet almıştır. İcazet aldıktan sonra Hani'ye dönmüş daha sonra da ilk görev yeri Malatya'ya gitmiştir. Kangal Müftüsü Abdullah Apaydın'ın kızıyla evlenmiş ve üç erkek, üç kız çocuğu olmak üzere altı çocuk babasıdır.

Nazırlı Hoca, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak Malatya, Kangal, Sivas ve Elazığ gibi illerde görev yapmıştır. 1956'da Sivas'tan Elazığ'a gelmiş 1975'de emekli olmuştur. 30 sene Diyanette görev yapmıştır. 2000 yılına kadar 30 yılda fahri olarak görev yapmıştır.

2. İLMİ ŞAHSİYETİ

Hafız Abdullah Nazırlı hoca, günümüze kadar Elazığ'da yetişen en seçkin hafız, âlim, âbid, Allah ve Peygamber dostlarından biridir. Kendisi yüzlerce Kur'an hafızı yetiştirerek, İslamla ilgili 99 adet birbirinden değerli eser kaleme alarak burada sizlere bahsedeceğim bütün güzel övgüleri hak etmiş bir hocamızdır. Kendisiyle son görüşmemde kullandığı şu ifade bizlere onun takvasını da göstermektedir. "Mehmet Bey, Bende olmayan niteliklerle beni lütfen fazla abartıp övmeyin."

* Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi. msoysaldi@hotmail.com

Kendisine, günümüz insanlarına ne tavsiye edersiniz onlara öğüdünüz ne olur? Diye sorduğumuzda, şöyle cevap vermiştir:

“Bu eserlerimin her birinde bunları ayrıntılı olarak yazdım, ama kısaca şunu söyleyebilirim:

Değerli Müslümanlar!

Dostunuzu ve düşmanınızı tanıyın, dost ile dost, düşman ile düşman olun. Hayrı şerri, hakkı batılı, imanı küfrü birbirinden tefrik ediniz. Aklınızla, şuurunuzla düşününüz. Hak nedir batıl nedir, iman nedir küfür nedir, hayır nedir şer nedir, bunları bilin sonra da gelin hakka sarılıp hakka sahip olun, hakkın yolundan ayrılmayın. Daima hak ile beraber olun. Siz hakka sahip olursanız hak da size sahip olur.”

Her Müslüman şu üç nimetten dolayı çok şükretmelidir:

1. Rabbimiz bizi insan olarak yarattı
2. Rabbimiz bizi ümmet-i Muhammed olarak yaratmıştır.
3. Rabbimiz bize sayısız nimetler ihsan etmiş, ellerimiz ayaklarımız, gözümüz, kulağımız.

3. ESERLERİ

Hocamız şimdiye kadar tam 99 eser kaleme almıştır. Bu eserlerin hepsini de Osmanlıca olarak bizzat kendi eliyle o güzel hattıyla yazmıştır. Bu eserlerinden sadece 4 tanesi Türkçe Latin harflerine çevrilerek basılmıştır. Bunlardan ikisi; 1. “Mükellefin İlmihali”, 2. “Şiir Kitabı”, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları arasında çıkmıştır. Diğer ikisi ise; 1. “8 Cennet, 7 Cehennem”, 2. “Büyüklerden Öğütler” adlı kitapları Bahattin Küçükyurt tarafından basılmıştır.

Eserlerin Osmanlıca olarak kaleme alınması günümüz insanların çoğunluğu Osmanlıca'yı bilmediklerinden dolayı fazla okunup istifade edilememiştir. Ancak gerek bu türlü Sempozyumlar gerekse bundan sonra eserleri hakkında yapılacak çalışmalar inşallah eserlerin günümüz insanı tarafından okunup istifade edilmesine vesile olacaktır.

Ben Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2006 yılında Tuncay Karatepe adlı fakülte öğrencimize hocamız ve eserleriyle ilgili bir lisans tezi yaptırmıştım. Bundan sonra hocamızın ilmi kişiliği, hizmetleri ve eserleriyle ilgili birçok bilimsel çalışmalar yapılacağından eminim.

ESERLERİ YAZMA GAYESİ

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi hocamız bugüne kadar tam 99 eser kaleme almıştır. Eserlerinin giriş kısmında bu eserleri niçin yazdığını bizzat kendisi ifade etmektedir. Hocamızın eserleri yazma gayesini şöyle ifade edebiliriz:

1. Kendisinden sonra bu eserler okunsun, dinleyenler de bundan istifade etsinler ve ruhunu şad edip bir Fatıha okusunlar.

2. Peygamberimiz “Din nasihattir. Din nasihattir. Din nasihattir!” buyurmuş hocamız da nasihatın ne kadar önemli olduğunu kavradığı için bu eserleri yazarak Ehl-i İman’a faydalı olmak ve onlara bir armağan bırakmak istemiştir.

3. Bir karınca kadar olsun İslam Dini’ne hizmet etmek ve Emr-i bi’l-Ma’ruf ve’n-Nehy’ anı’l-Münker şerefine nail olmak.

4. Birçok kimse maddi imkâna sahip olması sebebiyle medrese, camii ve çeşme yaptırmış, öğrenci okutup cihad etmiş olarak bu dünyadan göçmüştür. Diğer taraftan birçok kimse de kitap yazarak İslam dinine ve Müslümanlara faydalı olmuşlardır. Böylelikle kendilerinden sonra amel defterlerinin kapanmamasını sağlamışlardır.

Hocamız da bu eserleri yazarak kendisinin de bu zümre içerisinde yer almak istemiştir.

Hocamızın kaleme aldığı eserleri şu şekilde sıralayabiliriz:

Kur’an’la İlgili Eserleri:

1. Kur’an-ı Kerim Nasıl Bir Kitaptır.
2. Kur’an-ı Kerim ve Mucizeleri
3. Kur’an’a Ait Bazı Bilgiler
4. Kur’an’a İman ve İttiba’
5. Kur’an Türkçe Okunsun Diyorlar
6. Kur’an ve Müslüman Düşmanları
7. Ey İman Edenler
8. Ehli Cennet ve Ehli Cehennem Vasıfları
9. Dalâlet Ehlinin Su-i Niyetleri
10. Geçmiş Kavimlerin Sebeb-i Helakı

11. Allah'ın Sevdiği ve Sevmediği Kullar
12. Allah Korkusu
13. Sekiz Cennet Yedi Cehennem
14. Yasin-i Şerif Tefsiri
15. Cezeri ve Türkçe Açıklaması

Peygamber Efendimizle İlgili Eserleri:

1. Resulullah Efendimiz
2. Resulullah Âlemlere Rahmet Olarak Gönderilmiştir
3. Peygamberimiz Âlemlere Rahmettir
4. Resulullah Efendimizin Ashabıyla Sohbetleri
5. Peygamberler Niçin Gönderilmiştir?
6. Naat-ı Şerif ve Kasideler Mecmuası

Fıkıh İle İlgili Eserleri:

1. Edile-i Şeriyeye
2. Mükellefin İlmihali
3. İslam'ın Beş Şartı ve Faydaları
4. Mezhepler Tarikatlar ve Rüyaname
5. Namaz En Büyük İbadettir
6. Hac ve Hatıraları
7. Hac ve Menasiki
8. Hacılara Lisan Rehberi
9. Namazlarımı Huzurla Kılamıyorum
10. El-Miftah Şerhi Nuru'l-İzah
11. Uyku Abdesti Bozar mı ve Kaplama Dış Hakkındaki Fetvalar

Dua, Hutbe, Vaaz ve Nasihatlerle İlgili Eserleri:

1. Dualar
2. Dualar Mecmuası
3. Dualar Risalesi
4. Hutbeler
5. Hutbeler

6. Hutbelerim
7. Muhtelif Vaazlar
8. Muhtelif Vaazlar
9. Muhtelif Vaazlar
10. Muhtelif Vaazlar
11. Değişik Vaazlar
12. Gençlerle Sohbet
13. Büyüklerden Öğütler
14. Hafızlarıma Vasiyet ve Nasihatlerim
15. Nefsime Nasihatler

Peygamberler Tarihi İle İlgili Eserleri:

1. Enbiyaların Çilesi
2. İbrahim ve İsmail Peygamberin Menakıbları
3. Hilkat-i Âlem ve Hilkat-i Âdem Aleyhisselam
4. Dört Büyük Peygamber ve Dört Büyük Kitap

Şiir Kitapları:

1. Gönülden Gelen Sesler
2. Gaye
3. Ebyad
4. Manzum Beyitler
5. Beşli Sözler

Risale ve Hatıraları:

1. Dört Risale
2. Beş Risale
3. Sekiz Risale
4. Hatıralarım
5. Hatırat Mecmuası

Muhtelif Konularla İlgili Eserleri:

1. Kıyamet ve Alametleri

2. Ahirette Zulüm Yok Adalet Var
3. Akide-i Ehli Sünnet
4. Ehl-i Sünnetin İmamları
5. Beş Soru Beş Cevap
6. Mübarek Geceler
7. İslam'da Gaye Gönülden Gelen Eserler
8. Fikir ve Düşünceler
9. Düzeni Bozanlar
10. Gençlerde Uyanış Var
11. İslam'da Hükümet
12. Cumhuriyet Devri
13. Avrupa Birliğine Üye
14. Bediüzzaman Kimdir?
15. Mustafa Meadid-din Kimdir?

ESERLERİN TANITIMI

Kur'an-ı Kerim Nasıl Bir Kitaptır:

Hocamız bu kitabını 1987 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiş; kitap, matbu değildir ve 184 sayfa olup dört bölümden oluşmaktadır.

1.Bölüm; İslam'da İlim ve Âlimin Fazileti Hakkında

2.Bölüm; Fatiha-i Şerife'nin Fazileti Hakkında

3.Bölüm; Kur'an Nasıl Bir Kitaptır?

4.Bölüm; Radyo, Televizyon ve Teyplerde Okunan Kur'an-ı Kerim Hakkında Soru ve Cevaplar şeklindedir.

Kur'an-ı Kerim ve Mucizeleri:

Hocamız bu kitabını 1983 yılında Elazığ'da yazmıştır.

Kitap 260 sayfa olup Osmanlıca el yazmasıdır; matbu değildir.

Kitapta Kur'an'ın mucizeleri, Kur'an nelerden bahsetmektedir?, Adem ile Havva'nın ve kainatın yaratılışı, gezegenlerin hareketleri, burçların isimleri, ay ışığını güneşten alıyor, dünyanın dönmesi, gezegenlerde hayat var mıdır?, rüzgarların bitkileri aşılması, denizlerin sularının birbirine

karışmaması, Firavun'un cesedi, ulaşım araçları, televizyon-radyo-teyp hakkında işaretler, Allah'ın gizli orduları, ziraatçılar hakkında ayetleri delil getirerek bu konularla ilgili mucizelerden bahsetmektedir.

Ey İman Edenler:

Hocamız bu kitabını 1988 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiş; kitap matbu değildir ve 350 sayfadan ibarettir.

Kur'anda "Ey İman Edenler!", "Ey İnsanlar", "Ey İnsan", "De ki: Ey İnsanlar!", "De ki: Ey Kullarım!", "Ey Kullarım!" ve "Muhakkak ki İnsan" ifadeleriyle başlayan ayetleri zikretmekte ve teker teker tefsirlerini yapmaktadır.

Ehli Cennet ve Ehli Cehennem Vasıfları:

Hocamız bu kitabını 1990 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiş; kitap matbu değildir ve 360 sayfadan oluşmaktadır.

Bu kitapta cennet ehlinin vasıfları, mahşerde kâfir ehlinin durumu, uzuvların şahadeti, kâfirlerin itirafları, cennet ve cehennem ehli arasındaki konuşmalar, kâfirlerin cehennemdeki durumları, cehennemin tabakaları, kâfirlerin neden cennete gidemeyeceği, kabir azabı, sırat ve Kevser havuzu konuları açıklanmaktadır.

Hilkati Âlem ve Hilkati Âdem Aleyhisselam:

Hocamız bu eserini 1991 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiş; kitap matbu değildir ve 301 sayfadan oluşmaktadır.

Bu eserde âlemin yaratılışı, göklerde olan yıldızlar, ay ve güneşin yaratılıp, arzın bir döşek gibi döşenmesi, Hz. Âdem'in nasıl yaratıldığı, şeytanın neden Âdem'e secde etmediği, şeytana tabi olanlar ve ahiretteki halleri, şeytanın şerrinden Allah'a sığınmak gerektiği, şeytanın herkesi durumuna göre aldatmaya çalıştığı, şeytanın Âdem (a.s.)'dan intikamını nasıl almakta olduğu, Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın cennetten dünyaya gönderilmesi, Hz. Âdem'in dünyaya halife tayin edilmesi gibi konular işlenmektedir.

Mükellefin İlmihali:

Hocamız bu kitabını 1993 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiştir.

Bu kitap 1997 yılında T.D.V. Elazığ şubesi tarafından Latin harflerine çevrilerek bastırılmış olup 164 sayfadan oluşmaktadır.

Bu kitapta İslamın beş şartı ayet ve hadisler ışığında açıklanmaktadır.

Kıyamet ve Alametleri:

Hocamız bu kitabını 1987 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiştir. Kitap matbu değildir ve 180 sayfadan oluşmaktadır.

Kitapta bazı alıntı yerler Arapça'dır. Kitabın ilk otuz sayfası "Kıyamet Kopacaktır" başlığıyla kıyametin mutlaka kopacağı anlatılmakta daha sonra da kıyamet alametleri ayet ve hadisler ışığında açıklanmaktadır.

Geçmiş Kavimlerin Sebebi Helakı:

Hocamız bu kitabını 1997 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiş; kitap matbu değildir ve 240 sayfadan oluşmaktadır.

Bu kitapta helak edilen kavimlerin helak sebepleri, Allah'ın sevdiği ve sevmediği kulların özellikleri anlatılmaktadır. Geçmiş kavimlerin peygamberleriyle olan durumları izah edilmektedir.

Dalalet Ehlinin Sui Niyetleri:

Hocamız bu kitabını 1992 yılında yazmıştır. Kitabını Osmanlıca el yazması şeklinde telif etmiş; kitap matbu değildir ve 190 sayfadan oluşmaktadır.

Bu kitapta; Kur'an'da teaddüd-ü zevcatın Peygamber Efendimize helal kılındığı, Peygamberimizin hanımlarının Müslümanların anneleri olduğu, örtünmenin faydaları, zinaya yaklaşmamak gerektiği, İslam'da kadın, bir kadının kocasına karşı vazifeleri, erkeğin ailesine karşı vazifeleri, Şariat düşmanlığı, dinde reform, dört mezhep, içtihad ve müçtehid, namazı terk etmenin hükmü, gibi konular izah edilmektedir.

Tefekkür ve Tezekkür:

Bu eserini tedavi için gittiği Ankara ve İstanbul'da 2010 yılında yazmıştır. Eser 246 sayfadan ibaret olup, başlıca şu konuları içermektedir:

Esere şu iki hadisi şerh ederek başlamaktadır:

تَفَكَّرُ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَنَةً

تَفَكَّرُوا فِي آلاءِ اللَّهِ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ

Daha sonra nefsi tefekkür, ahiret âlemini tefekkür şeklinde tefekkür çeşitlerinden bahsetmekte, *مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ وَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ* hadisini açıkladıktan sonra astronomi ile ilgili bazı sorulara cevap vermektedir.

Eserde Peygamber Efendimizle ilgili de çok güzel nat-ı şerifler bulunmaktadır:

Ya Rasulullah! Mübarek cismi şerifin nurdur.
Cihanda bir nazirin yok hilkatin bi kusurdur.
Padişahlar huzurunda hizmetinle memurdur.
Kapında cümle hükümler zübabtır, murdur.
Seni tasdik edenler şüphesiz ki cümle mağfurdur.
Senin din-i mübinin, ümmetin âlemde mensurdur.

Yüzünden dökülen ter ben olaydım.
Ayağın bastığı yer ben olaydım.
Bedir, Uhud savaş meydanında
Yolunda can veren er ben olaydım.

Hocamız bu eserinde ayrıca Kur'an'da geçen Ümmî kelimesinin “cahil, hiçbir şey bilmeyen” anlamında değil “okuma yazması olmayan veya önceki ilahi kitapları okumamış onlarla ilgili bilgi sahibi olmayan” anlamında olduğunu açıkladıktan sonra, ümmî kelimesi;

1. Kur'an'ın kelimullah olduğunu ispat etmektedir.
2. Hz. Muhammed (s.a.v)'in Allah'ın Resulü olduğunu ispat etmektedir. Demektedir. Çünkü ümmî bir insan böyle bir kitap yazamaz.

Hocamız bu eserini Cihan Padişahı Yavuz Sultan Selim Hanın “Serdar Olur” şiirinin son mısralarını zikrederek bitirmektedir:

Sanma şahım herkesi sen sadıkane yâr olur.
Herkesi sen dost mu sandın belki ol ağyar olur.
Sadıkane belki ol âlemde serdar olur.
Yar olur, ağyar olur, serdar olur, didar olur.

Yavuz Sultan Selim bu beyti Şah İsmail'e yazmıştır. Hikâyesi şöyledir:

Yavuz Sultan Selim Han, bilindiği üzere şarka yani doğuya sefer yapan ilk Osmanlı padişahıdır. Şark'a özellikle Şah İsmail'in üzerine sefer yapmadan önce tebdili kıyafetle istihbarat amaçlı defaaten Şah İsmail'in topraklarına gittiği tarihçiler tarafından söylenir. Trabzon sancaktarı olduğu dönemlerde gezgin bir abdal kılığında yine böyle bir geziye çıkar. Şah İsmail

şiire ve satranç oynamaya meraklı biridir. Sarayında ünlü şairleri barındırır ve çok iyi satranç oynar.

Bunu bilen Yavuz Sultan Selim Han, Şah İsmail'le satranç oynar ve onu yener. Bunun üzerine Şah İsmail çok öfkelenir. Yavuz bunu anlar ve onu öven şiirler okur. Gururu okşanan Şah İsmail, Yavuz'a bir kese altın verir. Yavuz Sultan Selim Han, o bir kese altını sarayın bahçesinde bir yere saklar. Şah İsmail'in huzurundan ayrılırken de bu şiiri okur.

Yavuz Sultan Selim, Şah İsmail'le savaşmadan önce aralarında şiirlerle atışmalar yaparlar. Ama Şah İsmail sarayına kadar gelen ve satrançta kendisini yenen, kendisine methiyeler düzen o abdal dervişin kendisinin karşısında şimdi bir Serdar ve düşman olarak bulunduğunu ve bunu daha önce kendisine şiirle dile getirdiğini anlayamaz.

Yavuz, Şah İsmail'i yenip sarayını ele geçirince o kese altını oradan çıkarıp sadaka olarak fakirlere dağıtır.

Yavuz Sultan Selim'in bu şiirinde aşağıda açıklandığı üzere şiir soldan sağa okunduğu gibi sırasıyla birinci mısradan itibaren bölünmüş kelimeleri alt alta getirdiğimizde yine anlam bütünlüğü bozulmadan şiir bütünlük içinde yukarıdan aşağı da sırasıyla aynen okunmuş olur. Şiir sanatında bu ilk ve tektir. Şimdi yukarıdan aşağıya okunur durumuna bakalım:

- 1.Sanma şahım/herkesi sen/sadıkane/yar olur
- 2.Herkesi sen/dost mu sandın/belki ol/ağyar olur
- 3.Sadıkane/belki ol/âlemde/serdar olur
- 4.Yar olur/ağyar olur/serdar olur/dildar olur.

Bu bildiride Elazığ'da yetişmiş olan seçkin bir hafız, âlim, âbid, Allah ve Peygamber dostunu tanıtmaya çalıştım. Kendisi yüzlerce Kur'an hafızı yetiştirerek, İslamla ilgili 99 adet birbirinden değerli eser kaleme alan büyük bir âlimdir.

Eserleri Osmanlıca olarak kaleme alınması sebebiyle günümüz insanların çoğunluğu Osmanlıca'yı bilmediklerinden dolayı fazla okunup istifade edilememiştir. Ancak gerek bu türlü Sempozyumlar gerekse bundan sonra eserleri hakkında yapılacak çalışmalar inşallah eserlerin günümüz insanı tarafından okunup istifade edilmesine vesile olacaktır.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.